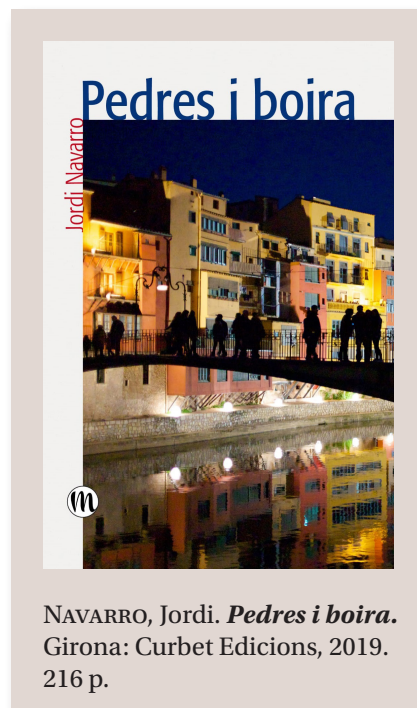

Un passeig per l'amor i la mort

Text > JORDI ARBONÈS, NIF

En el llibre de Jordi Navarro *Pedres i boira* (Curbet Edicions, 2019), l'autor, llicenciat en geografia, fa un recorregut pel Barri Vell de Girona. Es pot definir el text com una crònica novel·lada que destil·la amor i respecte pel barri. Un barri on ha viscut de petit i d'adolescent, un espai centrat a la pujada de Sant Feliu, els carrers del Pou Rodó, de la Barca i de Galligants. Amb un estil concís i entenedor, desencadena un seguit de personatges que, a l'inici, remetent a una època fosca i plena de mancances. El relleix de la postguerra. Pren detalls viscuts i converses esgarriades que expliquen la vida senzilla i bàsicament pobra d'una gent que feia la viuviu per dur un plat a taula. Fa una tria agradable per al lector encara que, de vegades, expliqui fets tristos i durs. Sorpren per què, a partir d'un moment, el lector s'adona que Navarro ha construït un *colmado* literari ple a vessar d'anècdotes i de personatges entranyables, esperpèntics, revolucionaris, tendres i també cruels. Plana a plana s'acosta —amb el davantal posat— a un prestatge diferent per escollir un producte nou que mostra al client amb orgull i el tremp d'un narrador o cronista, però també des d'un punt de vista històric i social. El llibre arrenca als anys setanta del segle passat, quan la vida dels gironins encara estava fortament estanca i l'olor d'arengada hi era habitual. Llavors, a banda de treballar en alguna

fàbrica, la ciutat oferia poques possibilitats d'ascensió social. L'autor comença en un *colmado* de fa més de quaranta anys i acaba en l'actualitat: una botiga de records que, com el *colmado*, també és plena fins al capdamunt de productes i andròmines. Entremig passa per èpoques de molts canvis locals i globals, que explica sense deixar-se endur per la nostàlgia. En el seu *Amarcord* observa fotos de la memòria sentimental (més d'una, estrictament felliniana) i també segueix el recorregut de la vida política i de revolta que, en moments diferents, han viscut els carrers de la petita ciutat. L'abans i l'ara i tot allò que ha donat forma al que avui és el Barri Vell. L'aparició de la lliscadissa medusa que immobilitza amb el monocultiu turístic. L'escriptor esbossa la vida dels veïns ocults, de la gent anònima que forma part de la quotidianitat. Detalla un desplegable d'actituds antigues i modernes que, d'alguna manera, han incidit en les èpoques més tèrboles del barri i, també, en les més especulatives i luxoses. El Barri Vell és un territori en constant transformació del qual Jordi Navarro, que és un veí seu, ens serveix una safata plena de sucosos tastos gràcies a les seves apreciacions i vivències. El llibre explica la joventut i, sobretot, completa la memòria dels que han viscut a Girona. I, és clar, la dels que s'interessen per la delicadesa de particularitats i fets que basteixen el Barri Vell.

NAVARRO, Jordi. *Pedres i boira*. Girona: Curbet Edicions, 2019. 216 p.

L'escriptor esbossa la vida dels veïns ocults, de la gent anònima que forma part de la quotidianitat

Ordre i subversió al circ de la vida

Text > JOSEP PASTELLS

L'univers literari de Damià Bardera, tan inquietant i corprenedor, tan especial i retorçat, resumit en una antologia de 154 pàgines. Quaranta textos, sis d'inèdits i trenta-quatre que ja havien aparegut a cinc llibres editats per El Cep i la Nansa entre 2011 i 2016 (*Fauna animal*, *Els homes del sac*, *Els nens del sac*, *Contes de propina* i *Nens de llet*), oferts per Empúries al lector com un tast dels prop de cinc-cents relats publicats fins ara per un dels autors més agosarats i transgressors de les noves

lletres catalanes. Descartat l'intent de resumir en tan poc espai el joc de correspondències i de calculats cops d'efecte que Bardera, nascut el 1982 a Viladamat, estableix a *Un circ al pati de casa*, és indispensable destacar la potència metafòrica d'un títol que alhora esdevé síntesi, i més encara si es dediquen uns segons a observar la imatge de portada dissenyada per Niarki. Tot plegat adquireix un aire sinistre amarat d'innocència, ben coherent amb la força i la varietat d'uns contes que, en

la majoria dels casos, tenen en comú la precisió, l'enginy i el desig de mostrar sense cap mena de concessions la cara salvatge de la vida.

«Fa l'efecte que els esbudellaments de Bardera floten sobre una mar de tendresa», observa Toni Sala al pròleg de l'obra, com per advertir dels contrastos que, insolents, nodreixen uns relats i microrelats concebuts amb el clar objectiu de desbaratar qualsevol intent de creure en l'existència de paradisos perduts. El circ de Bardera és

La vida imita l'art

Text > DAVID IGLÉSIAS

«La vida imita l'art molt més que l'art imita la vida.» Aquesta afirmació de l'escriptor irlandès Oscar Wilde defineix molt bé l'aportació estètica d'Isaac Cervera en el procés d'artistització dels entorns del Port de la Selva. Aquest procés el va definir el filòsof Alain Roger per explicar el fenomen culturitzador del paisatge, en el sentit que la percepció que en tenim prové principalment del nostre coneixement anterior, après moltes vegades a partir de les imatges dels gravats i, sobretot, de les fotografies.

En un poble de pescadors, aïllat del país fins al 1912, l'any de construcció de la carretera, la producció d'imatges devia ser escassa, i encara ho devia ser més la producció d'imatge fotogràfica, vinculada inicialment al progrés de les societats industrialitzades. Per això, no és d'estranyar que al Port de la Selva no s'establís cap estudi fotogràfic i que les visites de fotògrafs ambulants fossin escasses en la segona meitat del segle XIX. Un fet molt diferent del que passava en altres poblacions costaneres, com ara Sant Feliu de Guíxols o Palamós, obertes al mar però connectades amb l'interior, on la presència de fotògrafs va ser notable. Ara sabem que el Port de la Selva va salvar les seves imatges més remotes gràcies a l'afecció per la fotografia d'Isaac Cervera Cané, un personatge vinculat a la modernitat i a la cultura que va adop-

tar la fotografia com a mitjà per documentar el seu món.

Són fotografies que mostren un interès pel paisatge enlluernador que ofereix el territori, i també per les persones que protagonitzen la gesta diària de la supervivència. Cal entendre aquestes imatges dins la concepció naturalista del paisatge que defineix, entre d'altres, Giner de los Ríos, que considera l'home com un element més inserit a la naturalesa, la qual cosa s'ajusta molt a una població dedicada a la pesca, en què la identificació amb el mar és absoluta.

A part d'això, són fotografies que, transportades al paper, s'allunyen del seu propòsit inicial, la contemplació tridimensional que oferia l'estereoscòpia i, per tant, traeixen la realitat compositiva original. També cal tenir en compte que el consum d'aquestes fotografies es limitava a l'àmbit familiar. Això permetia que els amateurs treballessin amb més llibertat a redós de la vida quotidiana i de la immediatesa dels esdeveniments personals i col·lectius. Els autors oferien un relat molt més proper i verídic de l'època, alhora que indagaven en una nova estètica més desimbolta, menys convencional i deslligada dels cànons formals de la imatge comercial.

Per acabar, val a dir que el valor d'aquestes fotografies és reforçat pel treball de recerca que aporten els autors dels textos, Vicenç Relats i Pere

ric en tendresa i truculència, sí, però també en dislocacions i claredat, en humor i desesperança, en xarlotades i reflexions d'una fondària abissal que posen de manifest la curta distància que separa l'ordre de la subversió. «És un llibre absolutament explosiu, diferent, mordaç, únic», s'afirma a la contraportada, on també s'insinua que Bardera posseeix la irreverència de Quim Monzó, la imaginació de Pere Calders, la ràbia de Víctor Català i el sarcasme d'Espriu. Pot semblar exagerat, però fins i tot els lectors més escèptics hauran d'admetre que aquesta antologia insòlita fa molt més que beure de la tradició literària catalana i esde-

vé (almenys per als que s'apropin per primer cop a la narrativa de Bardera) una proposta originalíssima, fruit del treball i, sobretot, del talent.

BARDERA, Damià. *Un circ al pati de casa*. Barcelona: Empúries, 2019. 154 p.

RELATS, Vicenç; TORO, Pere. *El Port de la Selva, imatges i històries de l'ahir*. Santa Eulàlia de Ronçana: Gent i Terra Editorial, 2019. 120 p.

Toro, que contextualitzen els llocs i les escenes capturades. En definitiva, es tracta d'un llibre valuós per l'experiència estètica, com a mitjà per al coneixement, i pels continguts històrics dels textos que enriqueixen el relat visual del Port de la Selva.

